

правовими нормами, орієнтацію на дотримання та захист законності. Через регулятивну функцію професійно-правової свідомості особистості забезпечується зв'язок когнітивних актів та емоційних процесів із вольовими, готовність до правомірної активності особистості у правовій сфері.

Список використаних джерел

1. Барко В.І. Професіографічний опис основних видів діяльності в органах внутрішніх справ України : практ. посіб. / В.І. Барко, Ю.Б. Ірхін, Т.В. Нешерет, О.В. Шаповалов. – К. : Київський нац. ун-т внутр. справ, ДП «Друкарня МВС», 2007. – 100 с.

2. Мороз Л.І. Професійно-психологічний тренінг : підручн. / Л.І. Мороз., С.І. Яковенко. – К. : ПАЛИВОДА А.В., 2011. – 252 с.

3. Темченко В.І. Формування професійної правосвідомості співробітників міліції (проблеми теорії і практики) / В.І. Темченко ; Національна академія внутрішніх справ України. – К. : НАВСУ, ДС «Авангард», 2001. – 188 с.

Шелег Л.С., здобувач кафедри
юридичної психології НАВС

ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ, СХИЛЬНИХ ДО ПСИХОСОМАТИЧНИХ РОЗЛАДІВ

Безумовно, що попри бурхливі соціально-політичні та економічні перетворення останніх років в Україні, служба психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів внутрішніх справ (далі – ОВС) набула організаційного визначення і, в цілому, вирішує покладені на неї завдання. Можна констатувати факт, що з моменту її створення напрацьований достатній науково-методичний інструментарій для залучення спеціальних психологічних знань до всіх

напрямів психологічного забезпечення: професійного психологічного відбору, психологічного супроводження, професійної психологічної підготовки, психологічної підтримки оперативно-службових заходів. Поряд із цим, намітилися і деякі несприятливі тенденції, зокрема, з причин управлінського, фінансового і кадрового характеру спостерігається згортання науково-практичних психологічних досліджень щодо особового складу ОВС, нечисленним є професійне ядро фахівців, які беруть участь у розробці психологічної проблематики кадрової спрямованості.

Здійснений нами аналіз ситуації, яка склалася, дозволяє стверджувати, що основні зусилля наукових та науково-практичних підрозділів системи МВС України у теперішній час спрямовані на розробку науково-методичних засад психологічного забезпечення розкриття злочинів, визначення особливостей діяльності ОВС, а сам її суб'єкт, від якого залежить ефективність цієї діяльності, у кінцевому рахунку, залишається на периферії уваги. Можливо, з цим певною мірою пов'язана недостатня ефективність професійної діяльності та численні претензії громадянського суспільства до ОВС як системи загалом, хоча ми й не прагнемо перебільшити значимість психології на теренах правоохоронної практики.

Проведене емпіричне дослідження дозволяє нам запропонувати наступну модель особистості працівника ОВС, схильного до психосоматичних розладів.

Домінуючими показниками в структурі особистості працівників визначено: 1) дискомфортне самопочуття через знижений настрій, активність, енергійність та піддатність ситуативній тривожності; 2) низький загальний рівень емоційного інтелекту, що більшою мірою стосується проблемних зон внутрішньоособистісного емоційного інтелекту, аніж міжособистісного емоційного інтелекту; 3) домінування холерично-меланхолічного темпераменту та його взаємозв'язки зі шкалами індивідуалістичності, імпульсивності, соматизації

тривоги та емоційної лабільності; 4) значні відмінності між реальним та ідеальним «Я-образами», що свідчить про незадоволеність наявним станом речей; 5) занижена самооцінка, переживання ситуації затяжного внутрішньоособистісного конфлікту, суперечливості між прагненням до визнання групою та ворожістю щодо її учасників; 6) переважання в структурі особистості якостей, що свідчать про боязкість, невміння проявити супротив, страх неуспіху як основи мотиваційної спрямованості, що визначає конформну поведінку; 7) домінування інтрапсихічної спрямованості особистісного реагування на ймовірний хворобливий стан, що зумовлює порушення соціальної та професійної адаптації та проявляється в емоційно-вольових розладах, зокрема, реакціях подразливої слабкості, тривожності та пригніченості, «втечі» в хворобу.

Основними параметрами «Я-образу» осіб, схильних до психосоматичних розладів, є: значні відмінності між реальним та ідеальним «Я-образами», що свідчить про незадоволеність наявним станом речей; занижена самооцінка, переживання ситуації затяжного внутрішньоособистісного конфлікту, суперечливості між прагненням до визнання групою та ворожістю щодо її учасників; переважання в структурі особистості якостей VI октанту за методикою Т Лірі, що свідчить про слухняність, боязкість, безпомічність, невміння проявити супротив, чутливість до неухважності та брутальності оточуючих, побоювання неуспіху як основи мотиваційної спрямованості, що визначає конформну поведінку; домінування інтрапсихічної спрямованості особистісного реагування на ймовірний хворобливий стан, що зумовлює порушення соціальної та професійної адаптації та проявляється в емоційно-вольових розладах, зокрема, реакціях подразливої слабкості, тривожності та пригніченості, «втечі» в хворобу; незначна представленість інтерпсихічної спрямованості реагування, що найбільшою мірою залежить від преморбідних особливостей особистості та проявляється в спекулюванні своїми психофізичними негараздами та проявах агресивних тенденцій щодо оточуючих.